

Собківське	8	9	2,5	2,5	5Дз2Гз2Лпл1Клг+Чш+Брс	110	0,70	2	28	40	300	2
Собківське	11	1	2,9	2,9	6Дз3Гз1Лпл	96	0,70	2	26	32	310	2
Собківське	44	6	14,3	14,3	4Дз4Яз1Гз1Клг+Лпл	95	0,80	1	28	36	360	2
Собківське	47	3	4,8	4,8	3Дз2Гз4Яз1Лпл+Клг	95	0,70	2	26	32	310	2
Собківське	51	12	7,5	7,5	5Яз2Гз2Дз1Лпл+Чш	90	0,70	1	29	36	330	2
Собківське	71	4	3,2	3,2	10Дз+Гз	86	0,70	1	25	30	325	2
Собківське	78	1	10,9	10,9	9Дз1Яз+Мде	81	0,70	1	26	30	350	2
Собківське	78	3	7,7	7,7	10Дз+Клг+Гз	81	0,70	1	27	30	380	2
Собківське	83	7	4,5	4,5	9Дз1Гз+Яз+Клг+Чш	86	0,70	1	26	32	290	2
Собківське	84	1	4,1	4,1	9Дз1Гз+Клг	86	0,70	1	26	32	300	2
Собківське	116	2	5,0	5,0	4Яз2Гз1Чш1Лпл1Клг1Дз	60	0,90	1	24	28	290	2
Собківське	118	4	7,6	7,6	3Дз3Гз3Яз1Лпл+Клг	90	0,80	1	27	32	310	2
Собківське	132	1	12,5	12,5	6Дз2Яз2Клг+Лпл+Чш+Брс+Гз	101	0,80	2	26	32	370	2
Разом по л-ву, га			87,5	87,5								
Потаське	35	5	9,7	9,7	8Дз1Яз1Гз+Лпл	81	0,80	1	27	32	410	4
Потаське	111	5	0,7	0,7	10Дз+Яз	96	0,70	2	25	32	320	4
Потаське	111	6	1,2	1,2	8Яз2Дз	70	0,70	1А	30	32	380	4
Потаське	126	19	26,3	26,3	10Дз+Акб	79	0,70	1	25	30	320	3
Потаське	132	1	3,5	3,5	7Яз1Дз1Лпл1Гз	69	0,70	1А	28	36	350	3
Потаське	136	6	4,2	4,2	10Дз	100	0,70	2	26	40	340	3
Потаське	141	8	2,6	2,6	4Дз4Яз2Лпл+Брс	64	0,70	1А	26	30	320	3
Потаське	141	9	1,9	1,9	10Акб+Бп	55	0,50	1А	24	32	150	3
Потаське	174	22	0,9	0,9	2Дз2Гз2Клг2Лпл2Яз	80	0,60	1	27	40	260	3
Потаське	174	23	0,4	0,4	7Яз3Лпл	60	0,60	1А	26	28	260	3
Потаське	174	27	0,9	0,9	3Дз2Яз2Гз2Лпл1Клг	60	0,50	1А	25	28	190	3
Разом по л-ву, га			52,3	52,3								
Юрківське	22	1	6,2	6,2	6Дз2Клг1Чш1Яз	66	0,70	1	24	28	280	4
Юрківське	34	2	14,6	14,6	9Дз1Клп	61	0,70	1	20	26	220	4
Юрківське	47	2	7,0	7,0	8Дз2Гз+Клг	91	0,70	2	25	28	300	4
Юрківське	83	6	4,4	4,4	10Дз	67	0,70	1	24	30	305	4
Юрківське	84	1	39,2	39,2	9Дз1Чш+Брс	86	0,70	1	26	32	310	4
Юрківське	93	13	7,6	7,6	2Яз1Дз2Лпл1Чш4Гз	60	0,90	2	23	28	330	4
Юрківське	113	1	31,7	31,7	9Дз1Клг+Чш+Брс+Язл	86	0,70	2	24	30	285	4
Разом по л-ву, га			110,7	110,7								
Всього вибіркових санітарних рубок на площі, га			461,1									

З метою визначення причин виникнення патологічних процесів в лісових насадженнях Філії, призначення в них заходів з поліпшення санітарного стану лісів, проведено лісопатологічне обстеження лінійним методом шляхом візуального обстеження стану дерев, керуючись «Санітарними правилами в лісах України», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 555.

Обстеженням встановлено:

Представлені для лісопатологічного обстеження лісові насадження Маньківського, Монастирищенського, Собківського, Синицького, Потаського та Юрківського лісництв Філії характеризуються погіршенням санітарного стану, яке відбувається в результаті впливу комплексу несприятливих еколого – кліматичних факторів абіотичного і біотичного характеру, який включає в себе: погодні та ґрунтово - кліматичні чинники (засуха, зниження рівня ґрунтових вод, буреломи, вітровали), враженням хворобами лісу і пошкодженням стовбуровими шкідниками, що призвели до ослаблення дерев, зменшення приросту та всихання.

На обстежених ділянках з головною породою дуб або, де він є присутній, по всіх вище перерахованих лісництвах відбиратимуться у вибіркову санітарну рубку дерева IV-VI категорії санітарного стану: відмираючі, сухостійні, з відсутніми приростами, із всиханням більше половини скелетних гілок по всій висоті крони, з засохлим або відсутнім листям, з масовими водяними пагонами, поодинокі дерева з нахилом стовбурів більше, ніж 30 градусів від вертикальної осі, дерева, вражені раковими хворобами, дерева (в невеликій кількості) із зламами верхів та стовбурів, дерева з локальним й повним відшаруванням кори та пошкодженнями стовбуровими шкідниками (вусачами, короїдами (заболонниками)).

По Потаському лісництву спостерігається в невеликій кількості враження дерев дуба поперечним раком, коли рана охоплює 100 відсотків периметра стовбура.

Ділянки в кварталі 35 виділі 5, в кварталі 111 виділі 5, в кварталі 126 виділі 19, в кварталі 136 виділі 6 Потаського лісництва занести в Книгу обліку шкідників та хвороб лісу як осередок некрозно – ракових хвороб (поперечний рак) дуба.

При лісопатологічному обстеженні ясеневих насаджень по всіх лісництвах виявлено тенденцію погіршення санітарного стану комплексу патогенних чинників (це можуть бути і гриби, і віруси, і бактерії, визначити які можна фітопатологічним аналізом).

В першу чергу у вибірккову санітарну рубку будуть відібрані дерева VI категорії санітарного стану. Також - дерева ясена звичайного, вражені хворобами стовбурів із схожими симптомами, найпоширеніші з яких є східчастий рак ясена, бактеріальний рак ясена. У вибірккову санітарну рубку будуть відібрані дерева ясена, уражені бактеріальними раковими утвореннями та східчастим раком, де ранами охоплені понад 2/3 периметра стовбура в одному або кількох місцях. Відмічаємо враження дерев ясена окоренковими гнилями, які характеризуються ранами із вигниванням в глибину стовбурів у комельній частині дерева. У вибірккову санітарну рубку будуть відібрані дерева із бактеріальним раком в комплексі із враженням окоренковими (комлевими) гнилями.

По всіх оглянутих лісництвах на ясеневих деревах V-VI категорії санітарного стану спостерігаються пошкодження стовбуровими шкідниками у невеликій кількості (до 3%), при зрізанні яких виявлені характерні ходи для великого та строкатого (малого) ясеневих лубоїдів та рідше заболонника, плями фіолетового кольору лубу від дерева забарвлюючих грибів. На стовбурах буре борошно та розкльови стовбурів комахоїстівними птахами.

На ділянках з головною породою ясен квартал 10 виділ 3, квартал 50 виділ 13 по Монастирищенському лісництву, у вибірккову санітарну рубку відбиратимуться переважно дерева, пошкоджені внаслідок стихійного лиха (шквального вітру): з поваленими та зламаними в комелі стовбурами, розколи дерев. Рідше відбиратимуться у вибірккову санітарну рубку дерева з раковими утвореннями більше, ніж на 2/3 периметра стовбура.

В результаті оцінки санітарного стану акацієвих насаджень по Потаському лісництву квартал 141 виділ 9 встановлено, що внаслідок перестійного віку, насадження ослаблені та деградовані, без приростів, суховершинні, що свідчить про втрату біологічної стійкості деревостанів.

На обстеженій ділянці з акацією білою будуть відібрані у вибірккову санітарну рубку дерева суховершинні та сухостійні, з відхиленням стовбурів від вертикальної осі понад 30 градусів, вражені некрозно – раковими хворобами: з наростами – напівкулястими напливами на стовбурах й пухлини (ракові утворення більше, ніж на 2/3 периметра) – здуттями або потовщеннями на гілках і стовбурах, з глибокими тріщинами в комельній частині, з поодинокими зламами та розколами стовбурів, з локальним відшаруванням кори, пошкоджені стовбуровими шкідниками – під корою личинкові ходи забиті трухою, що характерно для вусачів, під залишками кори є грибниця дереворуйнівних грибів.

На обстежених ділянках з головною породою сосна звичайна по Монастирищенському лісництву будуть відібрані у вибірккову санітарну рубку дерева сосни IV- VI категорії санітарного стану, відмираючі, сухостійні, з жовто – зеленою, яскраво – червоною та відсутньою глищею, з поваленими та зламаними в комелі сухостійними стовбурами, з локальним та повним відшаруванням кори, пошкоджені стовбуровими шкідниками - верхівковим короїдом, малим та великим сосновими лубоїдами, вусачами кореневим коротковусим та рагієм ребристим, про що свідчили льотні отвори та ходи.

У вибірккову санітарну рубку відбиратимуться інші листяні породи, що є в складі обстежених ділянок: берест, липа, граб, клен, черешня, які знаходяться в другому ярусі: сухостійні та суховершинні, з підірваною кореневою системою, вражені раковими хворобами стиглих деревостанів – це почорніння, гнилеві ділянки зі значним поширенням вздовж стовбура (прихована гниль) та ракові рани, заглиблені в стовбури, з масовими водяними пагонами, з тріщинами по стовбуру, з частково або повністю відшарованою корою, пошкоджені стовбуровими шкідниками – вусачами, заболонниками.

Ділянка Синицького лісництва квартал 49 виділ 1 знаходиться біля автотраси, на якій розміщений рекреаційний пункт. З метою попередження та уникнення можливих аварійних ситуацій, на даній ділянці будуть вилучені поодинокі дерева з нахилом нижньої та середньої частин стовбура понад 30 градусів від вертикальної осі, а також з дугоподібно зігнутими стовбурами та дерева липи, крони яких понад 50 відсотків заселені омелою.

При обстеженні деревостанів Монастирищенського лісництва квартал 10 виділ 3 та Синицького лісництва квартал 43 виділ 4 встановлено по характерним ознакам враження опеньком осіннім – наявність на стовбурах під корою ризоморф, що свідчать про захворюваність насаджень кореневими гнилями (середнього ступеню). У даних насадженнях спостерігаються дерева з підірваною кореневою системою, з поваленими стовбурами. Опеньок осінній - викликає білу заболонну кореневу й окоренкову гниль.

Ділянки Монастирищенського лісництва квартал 10 виділ 3 та Синицького лісництва квартал 43 виділ 4 занести в Книгу обліку шкідників та хвороб лісу як осередок опенька осіннього (кореневі гнилі).

По всіх лісництвах Філії спостерігаються на оглянутих ділянках в невеликій кількості дерева, підлягаючі вибірковій санітарній рубці, з виходом плодкових тіл дереворуйнівних грибів - трутовиків на різній висоті дерев, які є збудниками стовбурових гнилей деревних порід.

На ділянках виявлені плодові тіла трутовика справжнього, який викликає білу мармурову ядро – заболонну стовбурову гниль та трутовика несправжнього, який викликає білу ядро-смугасту стовбурову гниль корозійного типу.

На обстежених ділянках, які відносяться до рекреаційно – оздоровчих та захисних лісів, у вибірку санітарну руку будуть відібрані дерева з плодовими тілами дереворуйнівних грибів та уражені раковими хворобами лише IV та V категорії санітарного стану лісів згідно «Санітарних правил в лісах України».

Таким чином, в обстежених насадженнях Філії будуть відібрані у вибірку санітарну рубку дерева, пошкоджені хворобами лісу та стовбуровими шкідниками, а саме:

- дерева листяних порід V – VI категорії санітарного стану з відшарованою корою, пошкодженими стовбуровими шкідниками – вусачами, заболонниками, великим та строкатим (малим) ясеневими лубоїдами;
- дерева листяних порід, вражені некрозно – раковими хворобами: поперечним раком дуба, східчастим раком ясена та листяних порід;
- дерева листяних порід з виходом плодкових тіл трутовиків – збудників стовбурових гнилей;
- дерева акації з раковими утвореннями та іншими патологічними ознаками;
- дерева листяних порід, вражені кореневими гнилями (зокрема, опеньком осіннім);
- дерева сосни, пошкоджені стовбуровими шкідниками: короїдами, вусачами.

Характер всихання поодинокий та груповий, темп поступовий та різкий, ступінь всихання слабкий та середній.

При проведенні вибірових санітарних рубок в насадженнях Філії залишати дерева, які виконують важливі біоценотичні функції та дотримуватись показника повноти встановленого для вибірових санітарних рубок, згідно «Санітарних правил в лісах України».

На момент обстеження відведення деревостанів у вибірку санітарну рубку не проведено.

Висновок:

1. В насадженнях, вражених хворобами лісу та пошкоджених стовбуровими шкідниками, з метою недопущення розмноження та розповсюдження у прилеглих насадженнях стовбурових шкідників, хвороб лісу, здійснити заходи з поліпшення санітарного стану лісів із застосуванням найефективніших методів та технологій.

2. З метою поліпшення санітарного стану лісів, обстежені насадження потребують проведення **вибіркової санітарної рубки на загальній площі 461,1 га.**

3. ДСЛП «Херсонлісозахист» рекомендує лісовій охороні філії «Уманське лісове господарство» здійснювати моніторинг за поширенням хвороб та шкідників лісу.

4. Заходи з поліпшення санітарного стану лісів здійснювати з дотриманням вимог «Санітарних правил в лісах України», затверджених постановою КМУ від 27 липня 1995 року № 555.

Акт складений у 3 примірниках:

1. Філії «Уманське лісове господарство»
2. Центрально- Західному міжрегіональному управлінню лісового та мисливського господарства
3. ДСЛП «Херсонлісозахист»

Додаток: фотоматеріали.

Начальник відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист»

Олена ДОМАНЧУК

Інженер – лісопатолог I категорії відділу діагностики
ДСЛП «Херсонлісозахист»

Раїса РУДЬ

Головний лісничий філії «Уманське лісове господарство»
ДП «Ліси України»

Андрій БОНДАР

Інженер охорони та захисту лісу філії «Уманське лісове господарство»
ДП «Ліси України»

Володимир БІРЧЕНКО

Лісничий Маньківського лісництва

Олександр АНДРУЩЕНКО

Лісничий Монастирищенського лісництва

Віталій НИШПОРА

Лісничий Потаського лісництва

Віталій ЧЕКАЛЕНКО

В. о. лісничого Собківського лісництва

Олександр САМОРОДЧЕНКО

Лісничий Синицького лісництва

Ігор МОРОЗ

Лісничий Юрківського лісництва

Олександр БАТУРІН